

Rekapitulace právních předpisů v oblasti lesního hospodářství a životního prostředí

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně, fakulta lesnická a dřevařská

AK Pásek, Honěk & partneři

Lidická 57, 602 00 Brno

flora@phpartners.cz

Rekapitulace právních předpisů v oblasti lesního hospodářství a životního prostředí

1. **Předpisy spadající do okruhu tzv. lesního práva**
2. **Ostatní předpisy z oboru tzv. práva životního prostředí**

Lesní právo

Kodex lesního práva :

- **zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění**

Parciální (dílčí) zákony:

- **zákon ČNR č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa,**
- **zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnicky významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin)**
- **zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh**

Lesní právo

Evropské lesní právo (nejvýznamnější součásti):

- **nařízení EP a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky.**
- **prováděcí nařízení Komise (EU) č. 607/2012 ze dne 6. července 2012 o prováděcích pravidlech pro systém náležité péče a pro četnost a povahu kontrol kontrolních organizací podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010,**
- **směrnice Rady 1999/105/ES ze dne 22. prosince 1999 o uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin na trh**

Lesní právo

Evropské lesní právo (nejvýznamnější součásti):

- **nařízení EP a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky.**
- **prováděcí nařízení Komise (EU) č. 607/2012 ze dne 6. července 2012 o prováděcích pravidlech pro systém náležité péče a pro četnost a povahu kontrol kontrolních organizací podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010,**
- **směrnice Rady 1999/105/ES ze dne 22. prosince 1999 o uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin na trh**

Lesní právo

Prováděcí předpisy:

A. K zákonu č. 289/1995 Sb., lesnímu zákonu:

- vyhláška č. 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa
- vyhláška č. 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí
- vyhláška č. 79/1996 Sb., o služebních stejnokrojích zaměstnanců orgánů státní správy lesů a o jejich označení
- vyhláška č. 80/1996 Sb., o pravidlech poskytování podpory na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin a o poskytování náhrad zvýšených nákladů
- vyhláška č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- vyhláška č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování

Lesní právo

- **vyhláška č. 100/1996 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení licence v lesním hospodářství a podrobnosti o udělování licencí v lesním hospodářství**
- **vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážže**
- **vyhláška č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích**
- **vyhláška č. 139/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa**

Lesní právo

- **vyhláška č. 423/2011 Sb. o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát**
- **nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti**

Lesní právo

Prováděcí předpisy:

B. K zákonu č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnicky významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin)

- vyhláška č. 9/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin
- vyhláška č. 393/2013 Sb., o seznamech druhů lesních dřevin
vyhláška č. 132/2014 Sb., o ochraně a reprodukci genofondu lesních dřevin

C. K zákonu č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh

- vyhláška č. 285/2013 Sb., o rozsahu a způsobu předávání informací do centrální evidence hospodářskými subjekty a orgány státní správy v oblasti uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh

Ostatní předpisy z oboru práva životního prostředí významné pro hospodaření v lesích

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny
- vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku
- vyhláška č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území
- nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu
- nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit
- předpisy o zřízení (vyhlášení) jednotlivých ZCHÚ, jejich zón a o vymezení ptačích oblastí

Ostatní předpisy z oboru práva životního prostředí významné pro hospodaření v lesích

Evropské právo v oblasti ochrany přírody a krajiny

- směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků
- směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 11 odst. 3 lesního zákona:

„Vlastník lesa má právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Orgán státní správy může uložit úhradu této náhrady osobám, v jejichž zájmu o tomto omezení rozhodl.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Zákaz těžby dřeva v některých lokalitách národní přírodní rezervace, byl-li stanoven plánem péče a lesním hospodářským plánem v souladu se zákonem o lesích a zákonem o ochraně životního prostředí, představuje zákonné omezení hospodaření v lese zvláštního určení, s nímž je spojen nárok vlastníka na náhradu zvýšených nákladů, nikoli však na náhradu ušlého zisku za neprovedenou těžbu dřeva.“
(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 193/2007)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Zákonné omezení hospodaření ve veřejném nebo obecném zájmu na základě zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon) a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a z něho plynoucí odškodnění spočívající toliko v náhradě zvýšených nákladů, pokud z omezeného způsobu hospodaření v nich vzniknou (§ 36 odst. 3 lesního zákona), je v souladu se "spravedlivou rovnováhou" požadovanou článkem 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který je třeba vykládat, stejně jako celou Úmluvu, takovým způsobem, aby byla zaručena konkrétní a skutečná práva, nikoli práva teoretická a zdánlivá. Omezení vlastnictví, mající na zřeteli tyto zásady, spojené s nárokem vlastníka toliko na náhradu zvýšených nákladů, není protiústavní.“

(náleží Ústavního soudu ze dne 26.4.2012, sp. zn. IV ÚS 2005/09)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Rozhodnutí orgánu státní správy o tom, že vytěžené dřevo bude v označených pásmech ponecháno na místě a asanováno odkloněním, představuje opatření spočívající v omezení hospodaření v lese v rámci zásahu proti kůrovci, které lze nařídit bez ohledu na kategorii lesů. Nejde o omezení hospodaření v lesích ochranných a lesích zvláštního určení podle § 36 zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů; poškozenému náleží náhrada újmy, spočívající v ušlém zisku v důsledku omezení těžby.“

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. července 2010 sp. zn. 25 Cdo 4/2008)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 14 odst. 2 lesního zákona:

„Dotýká-li se řízení podle zvláštních předpisů zájmů chráněných tímto zákonem, rozhodne stavební úřad nebo jiný orgán státní správy jen se souhlasem příslušného orgánu státní správy lesů, který může svůj souhlas vázat na splnění podmínek. Tohoto souhlasu je třeba i k dotčení pozemků do vzdálenosti 50 m od okraje lesa. Souhlas vydávaný jako podklad pro rozhodnutí o umístění stavby nebo územní souhlas a dále pro rozhodnutí o povolení stavby, zařízení nebo terénních úprav anebo jejich ohlášení je závazným stanoviskem podle správního řádu a není samostatným rozhodnutím ve správním řízení.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Vlastník lesa se nemusí o vydání závazného stanoviska a tedy ani o zamýšlené činnosti vůbec dozvědět!

*„Závazné stanovisko orgánu státní správy lesů se doručuje toliko osobě (nebo orgánu), která o jeho vydání požádala.“
(DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P.: Lesní zákon. Komentář. 1. vyd. Praha, Wolters Kluwer, 2010)*

Je korektní, pokud OSSL přesto vlastníkovi dotčeného lesa pošle závazné stanovisko na vědomí a umožní mu tak uplatnění práv a případnou obranu v územním či stavebním řízení!

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Vazba na § 22 odst. 1 a 2 lesního zákona:

- „(1) *Vlastníci nemovitostí nebo investoři staveb a zařízení jsou povinni provést na svůj náklad nezbytně nutná opatření, kterými jsou nebo budou jejich pozemky, stavby a zařízení zabezpečeny před škodami způsobenými zejména sesuvem půdy, padáním kamenů, pádem stromů nebo jejich částí, přesahem větví a kořenů, zastíněním a lavinami z pozemků určených k plnění funkcí lesa; tato opatření jsou oprávněni provést i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Rozsah a způsob zabezpečovacích opatření stanoví orgán státní správy lesů, pokud není podle zvláštních předpisů příslušný jiný orgán státní správy. Vlastník pozemků určených k plnění funkcí lesa je povinen provedení opatření strpět.*
- (2) *Vyžaduje-li zajištění bezpečnosti osob a majetku kromě opatření uvedených v odstavci 1 i změnu ve způsobu hospodaření v lese nebo omezení ve využívání pozemků určených k plnění funkcí lesa, rozhodne orgán státní správy lesů o dalších opatřeních a určí, kdo ponese náklady s tím spojené a kdo nahradí vlastníku lesa případnou újmu. Ustanovení zvláštních předpisů zůstávají nedotčena.“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Právní úprava státní správy v oblasti hospodaření s lesy na základě zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, sledující především zájem na ochraně lesa, neznamená, že by vlastník lesního pozemku, případně nájemce či právnická osoba, jíž je podle ustanovení § 4 odst. 1 cit. zákona o lesích svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu, byl zbaven povinností, které mu plynou z obecného právního předpisu (občanského zákoníku).“

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.6.2003, sp. zn. 25 Cdo 2183/2001)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Každý je podle § 415 obč. zák. povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti (pozornosti), který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který - objektivně posuzováno - je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku; uvedené ustanovení mu však neukládá povinnost předvídat každý v budoucnu možný vznik škody.“

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. února 2003 sp. zn. 25 Cdo 618/2001)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

*„Právní povinnost uložená vlastníku ohrožené nemovitosti **se bude uplatňovat výjimečně** a bude směřovat jen k odvrácení akutní hrozby vzniku škody což se týká nejen základu této právní povinnosti ale i jejího rozsahu (zákon ukládá provedení jen nezbytně nutných opatření). Nemůže jít o právní povinnost k provedení takových opatření, která jsou obsahem prevenční povinnosti vlastníka lesa. V rámci této právní povinnosti se nepřenáší na vlastníka ohrožené nemovitosti prevenční právní povinnost vlastníka lesa.“*

(rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9.1.2012 sp. zn. 21 Co 576/2011)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Je možné využít institut vzdání se práva na náhradu škody na pozemku (§ 2897 občanského zákoníku)

„Vzdá-li se někdo práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku a je-li vzdání zapsáno do veřejného seznamu, působí to i proti pozdějším vlastníkům.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Uplatnění § 22 odst. 1 a 2 lesního zákona je v současnosti problematizováno zejména ve vztahu k železničním drahám a pozemním komunikacím

§ 10 zákona č. 266/1994 Sb., o drahách:

*„Vlastníci nemovitosti v sousedství dráhy jsou povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, **padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí** výstavbou nebo provozem dráhy nebo **přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad.** O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne drážní správní úřad.“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Stávající názor SŽDC, Drážního úřadu a Ministerstva dopravy:

Riziko pádu stromů z lesních porostů je v zásadě vždy nebezpečím vzniklým z jednání vlastníků lesů v podobě jejich nečinnosti, takže tito jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad!

SŽDC v řadě případů z poslední doby požaduje provedení opatření spočívajících „nejlépe“ v odstranění porostu v okolí dráhy na jednu stromovou výšku po obou stranách dráhy

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Stanovisko Ministerstva zemědělství 43453/2011-16210 ze dne 24.3.2011 vypracované pro SŽDC:

„V případech, kdy dráha prochází lesem a kdy je třeba v ochranném pásmu dráhy odstranit takové zdroje ohrožení dráhy, jakými jsou přesahující větve stromů z lesních porostů, nemůže vlastník lesa odmítat provést úpravu stromů s odkazem na ustanovení § 22 odst. 1 lesního zákona, resp. i na ustanovení § 10 odst. 1 zákona o dráhách přesouvat tuto povinnost na provozovatele železniční dopravní cesty.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Stanovisko Ministerstva zemědělství 43453/2011-16210 ze dne 24.3.2011 vypracované pro SŽDC:

„Ustanovení § 22 odst. 1 lesního zákona zbavuje vlastníka lesa odpovědnosti za škodu, která může na majetku (zejména na nemovitostech) třetích osob vzniknout v důsledku prosté existence lesa jako součásti přírodního prostředí, resp. před škodami způsobenými nahodilými, vesměs přírodními vlivy, tedy skutečnostmi, **které mají původ v neovlivnitelných přírodních jevech, kterým nelze předcházet a které jsou nepředvídatelné (zejména různé živelní události). Přesah větví stejně jako odstranění tzv. náletových dřevin je však skutečností zcela jistě odstranitelnou, negativní vliv přerostlého lesního porostu na provoz dráhy je předvídatelný, a pokud k němu dojde, nemá charakter nahodilého přírodního jevu, nýbrž spíše charakter nedostatečné nebo zanedbané údržby okraje lesního porostu, sousedícího s dráhou, resp. zasahujícího do ochranného pásma dráhy.**“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 35 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích:

*„Vlastníci nemovitostí v sousedství dálnice, silnice a místní komunikace **jsou povinni strpět**, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, **padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí**, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dálnice, silnice a místní komunikace nebo **přírodními vlivy**; **vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad**. O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne silniční správní úřad.“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Ustanovení § 22 lesního zákona nezabavuje vlastníka lesa povinnosti provádět ořez větví nad pozemními komunikacemi, neboť tuto povinnost nemá vlastník ani správce komunikace.“

**(rozsudek Nejvyšší správního soudu ze dne 31.7.2008
č.j. 2 As 7/2008-50)**

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Za pád větve na automobil projíždějící po pozemní komunikaci vedoucí lesem je odpovědný vlastník pozemku, na kterém roste strom, ze kterého se větev uvolnila.“

**(rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 1.11.2011
č.j. 15 C 134/2009-267)**

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

*„Jak lesní zákon, tak občanský zákoník upravuje povinnost předcházet hrozícím škodám, nezakládá však absolutní odpovědnost za všech okolností za pád stromu ze sousedního pozemku... Vyvrácení dubu, který byl zdravý a s adekvátním kořenovým systémem, bylo nepředvídatelnou událostí způsobenou náhodným souběhem extrémních klimatických podmínek, přičemž samotná okolnost, že strom rostl v náklonu nad silnicí, nepředstavovala důvod jeho pádu. Nebylo-li v dané situaci objektivně možno nebezpečí pádu stromu předvídat, netížila žalovaného **(pozn. byl jím vlastník pozemní komunikace)** povinnost k provedení nezbytně nutných opatření k zabezpečení komunikace proti hrozící škodě pádem stromu ze sousedního pozemku.“*

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2.4.2014 sp.zn. 25 Cdo 2358/2013)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Prevenční povinnost vlastníka komunikace v podobě provedení nezbytně nutných opatření k zabezpečení komunikace proti hrozící škodě podle § 22 odst. 1, 2 lesního zákona je konkretizací obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. a její porušení lze dovodit tehdy, je-li hrozící škoda pro vlastníka komunikace objektivně předvídatelná.... Nesprávná je pak domněnka dovolatele (pozn. byl jím vlastník pozemní komunikace), že se na něho povinnost podle § 22 odst. 1 lesního zákona nevztahuje, neboť dopadá právě na něj, jakožto vlastníka pozemní komunikace ohrožené škodou, jež má svůj původ v pozemku určeném k plnění funkce lesa. Naopak na vlastníka lesního pozemku se uvedená povinnost nevztahuje, ale je zatížen obecnou prevenční povinností.“

(usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1.6.2015 sp.zn. 25 Cdo 1234/2015)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 19 odst. 1 věta první lesního zákona:

„Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Vlastník lesa nemůže odpovídat za každou škodu na zdraví a majetku osob, které do lesa vstupují, neboť je vyloučeno, aby měl pod plnou kontrolou stav veškerého porostu v lese. Ustanovení § 19 odst.1 lesního zákona ovšem zároveň nevylučuje, aby odpovědnost vlastníka lesa za škodu byla založena tam, kde s přihlédnutím ke konkrétním poměrům a okolnostem lze vyžadovat jistou intenzitu péče o lesní porost a předvídavost vlastníka vzhledem ke hrozícím rizikům. Zde totiž nejde o smrtelný následek, k němuž by došlo při volném pohybu poškozené kdekoliv v lese, nýbrž při jízdě na kole po lesní cestě, kde je určitý pohyb osob obvyklý. Šlo-li navíc o vyznačenou cyklotrasu, musel vlastník lesa předpokládat zvýšenou frekvenci návštěvníků a tomu přizpůsobit svou činnost ohledně stavu a kvality porostů, které mohly bezpečnost pohybu v těchto místech ohrozit. I když vlastník lesa sám nebyl zřizovatelem cyklotrasy nebo tím, kdo ji na pozemku vyznačil, o zřízení cyklotrasy věděl a vzhledem ke svému postavení zákonem povolaného správce státního lesa si měl být vědom i zvýšené možnosti ohrožení osob cyklotrasu využívajících.“

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.2.2013 25 Cdo 3354/2011)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Návrh zákona o turistických značených trasách (sněmovní tisk 982) - § 15 odst. 2:

„Každý je povinen při pohybu na turistických značených trasách, odpočinkových místech, tábořištích a přístřešcích mimo zastavěná území obcí dbát své osobní bezpečnosti nebo bezpečnosti osob svěřených a přizpůsobit své jednání stavu přírodního prostředí v okolí turistické značené trasy a nebezpečím v přírodě obvyklým tak, aby nedošlo ke škodě na jeho majetku, zdraví nebo životě, ani na majetku, zdraví nebo životě osob svěřených. Vlastníci pozemků neodpovídají za škody na majetku, zdraví nebo životě, vzniklé uživatelům turistických značených tras působením přírodních sil a procesů, zejména sesuvem půdy, padáním kamenů, pádem stromů nebo jejich částí a pádem lavin, nebo jejich vlastním zaviněním.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Stanovisko vlády:

„Za naprosto nepřijatelné považuje vláda dále zbavení odpovědnosti vlastníků pozemků za škody vzniklé uživatelům turistických značených tras působením demonstrativně uvedených přírodních sil v § 15. Vlastník pozemku má jednoznačně obecnou prevenční povinnost zajistit svůj majetek tak, aby nedocházelo ke škodám, a v případě vzniku škody je nutno posoudit, nakolik je za ní odpovědný a stejně tak nelze dopředu vyloučit možnost poškozených domáhat se náhrady újmy.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Sněmovní tisk 501 („Šumavská“ novela zákona o ochraně přírody a krajiny“ předložená vládou) - § 63 odst. 5:

*„Každý je povinen při pohybu na cizích pozemcích včetně pohybu na pozemních komunikacích, stezkách a pěšinách, vyznačených cyklostezkách, odpočinkových místech, tábořištích a v altáncích mimo zastavěná území obcí dbát své osobní bezpečnosti nebo bezpečnosti osob svěřených a přizpůsobit své jednání stavu přírodního prostředí na těchto pozemcích a nebezpečím v přírodě obvyklým. **Vlastníci pozemků neodpovídají za škody na majetku, zdraví nebo životě, vzniklé jiným osobám působením přírodních sil nebo vlastním zaviněním těchto osob.**“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Z důvodové zprávy vlády:

*„Analogicky k právní úpravě pohybu osob v lesích podle lesního zákona se do zákona o ochraně přírody a krajiny doplňuje významná právní zásada stanovící vlastní odpovědnost každého při pohybu v přírodním prostředí. **Vlastníci pozemků nemohou odpovídat za škody, ke kterým dojde (na jejich pozemcích) působením přírodních sil. MŽP považuje za vhodné stanovit, že vlastníci pozemků nemohou být zodpovědní za působení přírodních sil a nemohou být postihováni za to, že strpí na svém pozemku turistické značení cest a s tím související zvýšenou návštěvnost.**“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Mezi zásady tvorby legislativy současné vlády zjevně patří princip

„Není důležité, co je obsahem navrhovaného zákona, ale kdo návrh předložil!“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 31 odst. 4 lesního zákona:

„Je zakázáno snižovat úmyslnou těžbou zakmenění porostu pod sedm desetin plného zakmenění; to neplatí, jestliže se prosvětlení provádí ve prospěch následného porostu nebo za účelem zpevnění porostu.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„§ 31 odst. 4 lesního zákona je nutno vykládat v tom smyslu, že zakmenění je třeba měřit vzhledem k celé ploše porostu, a ne pouze k jeho částem ...“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.8.2015, č.j. 2 As 43/2015 - 51)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Sukcese nového vlastníka lesa do LHP:

„Univerzální sukcese do lesního hospodářského plánu při změně vlastníka lesa je bez dalšího možná pouze za předpokladu, že zároveň nedošlo ke změně rozlohy lesa, pro který byl plán schválen. Změna rozlohy lesa představuje takovou změnu podmínek, která vyvolává nutnost změny závazných ustanovení lesního hospodářského plánu a povinnost vlastníka lesa o tuto změnu požádat orgán státní správy lesů.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.12.2008, č. j. 2 As 64/2008 - 122)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Předčasné skončení platnosti LHP

„Možnost ukončení platnosti lesního hospodářského plánu zákon o lesích výslovně nezakotvuje. Pakliže by však bylo možné, aby vlastník lesa předložil a orgán ochrany lesa schválil (nový) lesní hospodářský plán dříve, než uplynula doba platnosti plánu předchozího, nemůže být pochyb o tom, že by se účinnost těchto dvou konkurujících si plánů nepřekrývala, schválením nového plánu by nutně došlo k zániku účinnosti plánu předcházejícího. Není proto ani nezbytné, aby zákon o lesích stanovoval kompetenci orgánu ochrany lesa ke zkrácení platnosti lesního hospodářského plánu, neboť k této skutečnosti by došlo ex lege v důsledku schválení plánu nového.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.9.2016, č.j. 1 As 287/2015 - 51)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Zákon č. 62/2017 Sb. (přílepková novela lesního zákona):

Nové znění § 27 odst. 5 lesního zákona:

„(5) Vlastník lesa může v případě slučování dvou nebo více částí lesního majetku za účelem zpracování nového plánu požádat schvalující orgán státní správy lesů o zkrácení doby platnosti plánu. Orgán státní správy lesů žádosti vyhoví, pokud zkrácením doby platnosti plánu nedojde k ohrožení rovnoměrného a trvalého plnění funkcí lesa. Součástí žádosti je lesní hospodářská evidence o plnění závazných ustanovení plánu, aktualizovaná ke dni navrhovaného konce platnosti plánu. Navrhovat zkrácení doby platnosti plánu lze pouze k 31. prosinci běžného roku. Lhůta k podání žádosti o zkrácení doby platnosti plánu je do 30 dnů od navrhovaného konce platnosti plánu. Orgán státní správy lesů poskytne vlastníkovvi lesa na jeho žádost předběžnou informaci podle § 139 správního řádu o podmínkách zkrácení doby platnosti plánu.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 32 odst. 4 lesního zákona:

„Vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány státní správy lesů jsou povinni dbát, aby lesní porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří.“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa:

„(1) K omezení škod působených zvěří provádí vlastník lesa následující preventivní opatření:

- a) sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech,*
 - b) u lesních majetků o výměře nad 50 ha sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,*
 - c) sleduje početní stavy zvěře,*
 - d) využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby,*
 - e) v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody,*
 - f) ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.*
- (2) Způsob, rozsah a umístění ochranných opatření uvedených v odstavci 1 písm. d) a f) určuje vlastník lesa, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak.*
- (3) Opatření uvedená v odstavci 1 se považují za přiměřená.“*

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Plnění požadavků uvedených v § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb. je třeba chápat jako **minimální povinný rozsah**, který je vlastník lesa povinen provádět především z důvodů, aby nepřiměřeným škodám v lese mohl včas předcházet, jejich povaha je preventivní. Preventivnost opatření stanovených vyhláškou spočívá především v tom, že **jejich realizace je nápomocná** při přijetí opatření v případě, kdy je zjištěno, že v lese vznikají nepřiměřené škody a pro rozhodnutí o způsobu, rozsahu a umístění ochranných opatření. Je na následném rozhodnutí vlastníka lesa, jakým způsobem (při splnění ust. § 5 odst. 1 vyhlášky) dospěje ke stavu, kdy již nebude docházet k nepřiměřenému poškozování lesních porostů zvěří.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8.6.2011 č.j. 3 As 11/2011 – 69)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 32 odst. 4 věta druhá lesního zákona:

„Odborný lesní hospodář zabezpečuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení.“

§ 32 odst. 6 lesního zákona:

„Pokud si vlastník lesa nevybere odborného lesního hospodáře sám, vykonává v lesích, pro které jsou zpracovány osnovy (§ 25 odst. 1), funkci odborného lesního hospodáře právnická osoba, která v určeném území vykonává právo hospodaření ve státních lesích, pokud orgán státní správy lesů nerozhodne o pověření jiné právnické nebo fyzické osoby“

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ani prováděcí předpisy neobsahují taxativní výčet povinností odborného lesního hospodáře. Je tak třeba vyjít z toho, že odborný lesní hospodář je povinen zabezpečit vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese (§ 37 odst. 1 citovaného zákona) s tím, že tento neurčitý právní pojem správní orgán vyloží a aplikuje s přihlédnutím k okolnostem daného případu. Z povinností odborného lesního hospodáře nelze a priori vylučovat např. součinnost spočívající v označování výchovných a úmyslných těžeb, poradenství vlastníkům lesa v souvislosti s prodejem dříví či nákupem sazenic apod.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26.2.2016 č.j. 4 As 201/2015)

Lesní právo – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Orgán státní správy lesů může podle místních podmínek a na základě dohody s pověřovanou osobou v rozhodnutí o pověření osoby funkcí odborného lesního hospodáře podle § 37 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, vymezit činnosti zajišťované odborným lesním hospodářem demonstrativním výčtem.“

Při pověření osoby funkcí odborného lesního hospodáře (§ 37 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích) orgán státní správy lesů není povinen vést správní řízení o výběru žádosti podle § 146 správního řádu z roku 2004. Postačí, pokud pověřovanou osobu vybere transparentním a nediskriminačním způsobem a ve svém rozhodnutí odůvodní, proč pověřovaná osoba má nejlepší předpoklady pro kvalitní výkon funkce odborného lesního hospodáře. Přitom může vyjít i z rozsahu činností, které bude tato osoba v rámci výkonu funkce odborného lesního hospodáře zajišťovat vlastníkům lesa.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26.2.2016 č.j. 4 As 201/2015)

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

**Každý les (i les mimo ZCHÚ a území
NATURA 2000) je předmětem zájmu
orgánů ochrany přírody**

Důvod: **Každý les (bez výjimky) je
významný krajinný prvek**

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.:

*„Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. **K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.** Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.“*

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

§ 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.:

*„Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody z hlediska tohoto zákona je také nezbytné ke schválení LHP a protokolárnímu předání LHO, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů. **K pěstebním a těžebním zásahům v lesích prováděným v souladu s lesním hospodářským plánem nebo protokolárně převzatou lesní hospodářskou osnovou a při nahodilé těžbě se závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje.** Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov se vydává na žádost příslušného orgánu státní správy lesů. K závazným stanoviskům vydaným po lhůtě 60 dnů od doručení žádosti příslušnému orgánu ochrany přírody se nepřihlíží. Požádá-li vlastník o předběžnou informaci podle § 90 odst. 17 o podmínkách vydání souhlasného závazného stanoviska ke schválení lesního hospodářského plánu, příslušný orgán tuto informaci poskytne zpravidla ke dni konání základního šetření, nejpozději do 60 dnů od obdržení žádosti.“*

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Plány péče o zvláště chráněná území

Na území ZCHÚ je provádění některých činností zcela zakázáno nebo je možné je provádět jen za určitých podmínek popř. jen se souhlasem orgánu ochrany přírody:

1. **Základní ochranné podmínky** = zákazy a omezení platná pro všechny ZCHÚ příslušné kategorie (stanoví je zákon č. 114/1992 Sb.)
2. **Bližší ochranné podmínky** = specifické zákazy a omezení platné pouze pro konkrétní ZCHÚ (stanoví je předpis, kterým se příslušné ZCHÚ vyhláší)

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Plány péče o zvláště chráněná území

§ 38 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb:

„Plán péče o zvláště chráněné území a jeho ochranné pásmo **je odborný a koncepční dokument ochrany přírody**, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území **navrhuje opatření** na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. **Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný.**“

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Plány péče o zvláště chráněná území

§ 38 odst. 3, 4 a 6 zákona č. 114/1992 Sb:

*„**Před schválením plánu péče vydá orgán ochrany přírody oznámení o možnosti seznámit se s návrhem plánu péče.** Oznámení zveřejní na portálu veřejné správy a zašle dotčeným obcím, které je zveřejní na své úřední desce.*

*Návrh plánu péče projedná orgán ochrany přírody rovněž s dotčenými obcemi a kraji. O způsobu vypořádání připomínek **vlastníků, obcí a krajů** sepíše orgán ochrany přírody protokol, kterým zároveň plán péče schválí.*

Realizaci péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma zajišťují orgány ochrany přírody příslušné ke schválení plánu péče, přitom postupují podle schváleného plánu péče.“

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Plány péče o zvláště chráněná území

***Nedodržení zákonem stanoveného postupu schvalování
plánu péče může být považováno za nezákonný
zásah***

**(rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12.12.2014
sp. zn. 10A 99/2014, rozsudek Nejvyššího správního
soudu ze dne 6.2.2015 sp. zn. 7 As 286/2014)**

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Plány péče o zvláště chráněná území

Plán péče je sice pro právnické a fyzické osoby nezávazný, ale:

- **Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody ke schválení LHP a protokolárnímu předání LHO však vychází z posouzení souladu LHP a LHO s plánem péče**
- **Nerespektování plánu péče zakládá riziko porušení základních a bližších ochranných podmínek**

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

NATURA 2000

§ 3 odst. 1 písm. r) zákona č. 114/1992 Sb.:

„NATURA 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.“

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

NATURA 2000 na území České republiky:

1. vymezené ptačí oblasti (PO)
2. vyhlášené evropsky významné lokality (EVL)

**EVL ani PO nejsou zvláště chráněnými územími,
mohou se s nimi ovšem překrývat**

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Ptačí oblasti

- jsou vyhlášovány nařízením vlády (dosud 41 ptačích oblastí)
- ve vyhlášovacím nařízení vlády mohou být stanoveny činnosti, ke kterým je zapotřebí souhlas orgánu ochrany přírody
- o způsobu hospodaření v ptačích oblastech lze s vlastníkem či nájemcem uzavřít smlouvu

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Zajištění ochrany EVL

1. **Obecný ochranný režim**
2. **Ochrana prostřednictvím ZCHÚ**
3. **Smluvní ochrana**

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Obecný ochranný režim EVL

§ 45c odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.:

- EVL zařazené do evropského seznamu a následně vyhlášené (nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu) jsou chráněny před poškozováním a ničením
- Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Obecný ochranný režim EVL

§ 45c odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.:

- K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit **souhlas orgánu ochrany přírody**
- Souhlas může udělit orgán ochrany přírody pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu zákona

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Obecný ochranný režim EVL

§ 45c odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.:

- Pro zachování nebo zlepšení dochovaného stavu předmětů ochrany v evropsky významných lokalitách zajišťuje Ministerstvo životního prostředí zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality.
- Souhrny doporučených opatření pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti předává Ministerstvo životního prostředí do Ústředního seznamu ochrany přírody a zveřejňuje je na portálu veřejné správy.

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Ochrana prostřednictvím ZCHÚ = ochrana
prostřednictvím základních a bližších ochranných
podmínek ZCHÚ a plánu péče

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Smluvní ochrana EVL

1. Smlouvy nahrazující vyhlášení ZCHÚ podle § 39 zákona č. 114/1992 Sb. (smluvní ochrana v užším smyslu)
2. Smlouvy o způsobu hospodaření v ZCHÚ a ptačích oblastech (smluvní ochrana v širším smyslu)

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Pravidla společná pro EVL a PO

Hodnocení vlivu koncepcí a záměrů na EVL a PO

§ 45h odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.

„Jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek. To se nevztahuje na plány péče zpracované orgánem ochrany přírody pro toto území.“

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Hodnocení vlivu koncepcí a záměrů na EVL a PO (§ 45i zákona č. 114/1992 Sb.)

- a) Oznámení koncepce nebo záměru
- b) Odůvodněné stanovisko OOP
- c) Nelze-li podle odůvodněného stanoviska OOP vyloučit významný vliv, následuje posouzení koncepce či záměru postupem podle zákona č. 100/2001 Sb.

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

V případě LHP a LHO je hodnocení vlivu na PO a EVL provedeno v závazném stanovisku OOP ke schválení LHP a protokolárnímu převzetí LHO (§ 4 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.):

*„V rámci řízení o vydání závazného stanoviska podle odstavce 3 orgán ochrany přírody provede také hodnocení důsledků LHP a LHO pro EVL nebo PO. **Orgán ochrany přírody nevydá souhlasné závazné stanovisko ke schválení LHP a protokolárnímu předání LHO, pokud by měly významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany EVL nebo PO.** V ostatních případech orgán ochrany přírody vydá souhlasné závazné stanovisko. **Závazné stanovisko ke schválení LHP a protokolárnímu předání LHO nahrazuje odůvodněné stanovisko podle § 45i odst. 1.** Na postup hodnocení důsledků LHP a LHO se nepoužijí ustanovení zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí.“*

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Náhrada újmy (§ 58 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.):

Vlastník a nájemce lesního pozemku (zemědělské půdy a rybníka s chovem ryb nebo vodní drůbeže) má **nárok na finanční náhradu újmy** vzniklé nebo trvající v důsledku:

- omezení vyplývajícího z části třetí až páté zákona č. 114/1992 Sb. včetně prováděcích právních předpisů nebo rozhodnutí vydaného na jejich základě
- omezení vyplývajícího z opatření v plánech ÚSES
- omezení vyplývajícího z rozhodnutí, závazného stanoviska nebo souhlasu vydaného podle zákona č. 114/1992 Sb.

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Vzniká právo na náhradu újmy v případech, kdy vlastník nabyl vlastnické právo k pozemku již zatíženému omezením ve smyslu § 58 zákona č. 114/1992 Sb.?

„Újma nemůže nikdy vzniknout osobě, která se stala vlastníkem či nájemcem pozemku zatíženého některým stupněm ochrany podle části třetí až páté zákona v době, kdy tato ochrana již existovala.“

(Sdělení sekretariátu rozkladové komise ministra životního prostředí o výkladu právních předpisů č. 2/2006)

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

Zákonem č. 349/2009 Sb. byly do § 58, odst. 2 zákona byly doplněny věty :

„Tento nárok trvá i v případě převodu nebo přechodu vlastnického práva nebo práva nájmu. Nájemce pozemku může nárok uplatnit v případě zachovaného nároku vlastníka pozemku.“

Právo životního prostředí – rekapitulace vybraných aktuálních problémů

„Zákonné omezení hospodaření v lese je omezením vlastnického práva z důvodu veřejného zájmu a právě ustanovení § 58 odst. 2 zákona o ochraně přírody, které bylo s účinností od 28. 4. 2004 do zákona včleněno, zajišťuje za ně náhradu, jak ji ostatně garantuje i čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (podle tohoto ustanovení je vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu). Jestliže jednou z významných funkcí lesa je těžba dřevní hmoty, může každý vlastník důvodně očekávat zisk z této činnosti; je-li jeho vlastnické právo zákonem omezeno právě v této oblasti, náleží mu odpovídající náhrada bez ohledu na to, že již v době, kdy se vlastníkem stal, tu omezení bylo a on o něm věděl. Výjimku z ústavně zaručené nedotknutelnosti vlastnictví nelze totiž vykládat tak, že by se Listinou předvídaný kompenzační prostředek vztahoval jen na ty subjekty, jejichž vlastnictví bude omezeno teprve následně po přijetí této ústavní či zákonné úpravy, a že by z možnosti náhrady byli provždy vyloučeni ti, kdo byli ve výkonu svých vlastnických práv omezeni již před přijetím právní úpravy řešící důsledky společensky odůvodněného zásahu do rozsahu vlastnického práva.“

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.8.2013 sp. zn. 25 Cdo 3837/2011)

Dotazy obdržené před konáním semináře

Odnětí PUPFL

Existuje několik rozhodnutí na různých úrovních (kraj, ORP) s různou délkou platnosti na dočasné odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa pro jednoho investora. V letošním roce končí platnost jednoho rozhodnutí s dočasným odnětím nad 1 ha. Investor by chtěl požádat o vydání jednoho rozhodnutí na veškeré dočasně odňaté pozemky. To znamená zrušit stávající rozhodnutí a vydat jedno všeobjímající rozhodnutí.

Jak v tomto případě efektivně postupovat?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Náklady na výkon činnosti OLH na pozemcích dočasně odňatých z PUPFL

Podle čl. 20 odst. 5 „Směrnice č.j. 26191/2016-MZE-16221“ je v rámci aktualizace dat pro výpočet úhrady nákladů na činnost OLH stanovena povinnost zasílat Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů kopie pravomocných rozhodnutí o odnětí PUPFL trvalém, dočasná odnětí PUPFL nejsou směrnicí řešena. Praktický výkon činnosti OLH na dočasně odňatých pozemcích, kde (dočasně) vlastník lesa lesnicky nehospodaří ani hospodařit nemůže, ač na tyto pozemky jsou (byly) zpracovány lesní hospodářské osnovy, pozbývá smysluplnosti.

Je správný postup proplácet náklady na činnost odborného lesního hospodáře na těch lesních pozemcích nebo jejich částech, kde bylo pravomocným rozhodnutím dočasně (např. na dobu 1, 10, 20, 30 a více let) odňato plnění funkcí lesa (např. sjezdovky, dobývací prostory apod.)?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Platba výkonu činnosti OLH v případě, že dojde ke změně skutečnosti, že vlastník si vybral odborného lesního hospodáře

Pokud dojde ke změně vlastnictví pozemku spadajícího do režimu lesních hospodářských osnov, kde měl předchozí vlastník vybraného OLH, ale nový vlastník lesa (který nabyl vlastnické právo na základě kupní smlouvy nebo dědického řízení) toto právo využít nehodlá, nastupuje pro tyto případy aplikace § 37 odst. 6 lesního zákona a náklady na činnost OLH hradí stát?

Lze stejně postupovat i v případě, že „vybraný“ OLH zemře a stávající vlastník lesa si již jiného OLH vybrat nehodlá?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Jaké náležitosti by mělo mít odborné vyjádření odborného lesního hospodáře, je-li tímto OLH právnická osoba?

Jedná se hlavně o to, kdo by měl takové vyjádření podepisovat?

A kdo by měl v případě ústního jednání, kde se předpokládá využití odborných znalostí, za tohoto OLH vystupovat?

Může orgán státní správy pro takováto jednání vyžadovat přítomnost odpovědného zástupce, zvláště pokud má pochybnosti, že odpovědný zástupce se skutečně na odborných vyjádřeních podílí?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Poplatky a dočasné odnětí

Předepisuje se poplatek za dočasné odnětí po dobu výstavby nebo rekonstrukce lesních cest, které jsou považovány za stavby pro hospodaření v lese?

Dle našich poznatků je praxe v republice nejednotná, část krajů a ORP poplatky předepisuje a část ne. Existuje výklad, že cesta po dobu rekonstrukce neplní žádné funkce lesa, proto je předepisování poplatku na místě.

Dotazy obdržené před konáním semináře

Dočasné odnětí a ochrana PUPFL

§ 3 odst. 1 písm. a) ZOL definuje PUPFL a v závěru stanoví, že PUPFL jsou i „pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů podle § 13 odst. 1 zákona“.

Znamená to, že pozemky dočasně odňaté (rozhodnutí dle § 13 odst. 1) požívají ochranu PUPFL tak jak je stanovena ve všech ustanoveních zákona o lesích?

Dotazy obdržené před konáním semináře

LHP a ochrana přírody

Jak vnímat vymahatelnost zapracování SDO do LHP resp. LHO, kde jsou popisovány opatření nad rámec běžného hospodaření v lesích (např. velikost holé seče nebo přechod z pasečného hospodaření na výběrný způsob), pokud posuzované evropsky významné lokality nejsou ZCHÚ, kde odlišnost hospodaření vyplývá ze základních nebo bližších ochranných podmínek.

Existuje nějaká dohoda mezi MŽP a MZe z pohledu závaznosti zapracovávat tyto opatření do LHP resp. LHO? V SDO, které vypracovává AOPK, už jsme zaznamenali např. stanovisko, že každá holina je poškozením EVL apod.

Tento koncepční materiál patří mezi obdobné podklady, jako jsou plány péče pro ZCHÚ a mnohdy překračuje svými požadavky i „Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000“, která byla při zpracování LHP respektována a vznikla jako výsledek jednání pracovní skupiny ustanovené při Ministerstvu životního prostředí.

Dotazy obdržené před konáním semináře

Těžba dle nepřevzaté LHO

Je nutno žádat orgán ochrany přírody o souhlas s těžbou v lese (zásah do VKP) v případě kdy vlastník nemá převzatu LHO?

Samozřejmostí je oznámení státní správě lesů dle § 33 LZ.

Dotazy obdržené před konáním semináře

Zpevněná a nezpevněná lesní cesta

V souvislosti s nárůstem počtu případů spojených s úpravami a rekonstrukcemi lesních cest (především obecních a městských majetků, mnohdy z důvodu posílení rekreační funkce lesů) vyvstala otázka, jak posuzovat pojem „zpevnění“, který lesní zákon používá, ale nedefinuje jej : jaké technické parametry by mělo zpevnění splňovat, aby se případně ještě mohlo jednat o nezpevněnou lesní cestu dle § 3 odst. 1 písm. a) lesního zákona a kdy už je nutné považovat cestu za zpevněnou lesní cestu (do šířky 4 m) dle § 3 odst. 1 písm. b) lesního zákona? Přístupy stavebních úřadů se dost zásadně liší. Pro představu jeden z názorů stavebního úřadu zní, že za zpevnění považuje vytvoření neprodyšného povrchu (např. asfaltového), naopak navezení dvou vrstev, každé cca 30 – 40 cm, drtě a kameniva různých frakcí za zpevnění nepovažuje.

Je v případě, že o rekonstrukci zpevněním není pochyb (např. rekonstrukce lesní cesty s vybudováním asfaltového povrchu) oprávněn orgán státní správy lesů vyžadovat na vlastníku lesa, resp. cesty, převedení této zpevněné cesty v rámci PUPFL z lesního pozemku dle § 3 odst. 1 písm.a) LZ do kategorie PUPFL dle § 3 odst. 1 písm. b) LZ, případně jakým správním aktem? Pro zápis do katastru nemovitostí by pravděpodobně muselo dojít ke geometrickému zaměření cesty (stavby) a vzniku nové parcely, čemuž se vlastník brání, protože bude mít náklad na geometrický plán.

Dotazy obdržené před konáním semináře

Plán péče a stanovení výše těžby

Je pro odvození závazného ustanovení celková maximální výše těžby v lesních porostech, kde je zpracovaný plán péče, stále v platnosti ust. § 8 odst.12 vyhlášky č. 84/1996 Sb., o hospodářském plánování, ačkoliv se proces zpracovávání plánu péče změnil a plán péče není pro vlastníka závazný?

Je pro vlastníka lesa při hospodaření dle LHP pak umístění a výše takto stanovené těžby závazné?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Podmínky závazného stanoviska

Kdo je kompetentní k vymáhání podmínek uvedených v závazném stanovisku orgánu státní správy lesů dle § 14 odst. 2 ZOL a převzatých do výroku územního rozhodnutí nebo stavebního povolení vydaného stavebním úřadem?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Výjimky při schválení LHP

Jaký je názor na platnost prodloužení doby zajištění resp. zalesnění v případě, že výjimka je povolena při schválení LHP, její trvání však přesahuje platnost tohoto LHP. Pro příklad: tři roky před koncem platnosti LHP, ve kterém je prodloužena lhůta zalesnění na čtyři roky, vznikne holina. Výjimka svou platností přesahuje do nového LHP, který výjimku neřeší.

Platí výjimka z minulého LHP i v novém plánu?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Zřízení nové obory pro chov černé zvěře

Vlastník lesa předložil záměr vybudovat oboru pro chov černé zvěře na územní cca 350 ha lesních pozemků. Je orgán státní správy lesů kompetentní k vyjádření k tomuto záměru? Vzhledem k tomu, že lze s velkou pravděpodobností předpokládat zvýšení koncentrace zvěře ve vymezeném prostoru, lze zároveň předpokládat zvýšení rizika poškození lesních porostů. Povinnost chránit lesní porosty před nadměrným poškozováním vyplývá vlastníkově i uživateli honitby z ust. § 32 odst. 4 lesního zákona. Dle názoru orgánu státní správy lesů by mělo být minimálně stanovisko podle § 14 odst. 2 lesního zákona.

Dotazy obdržené před konáním semináře

Zřízení nové obory pro chov černé zvěře

Jaké právní náležitosti by měl žadatel o záměr zřízení obory splnit ve smyslu stavebního zákona? Je nutný soulad záměru vybudování obory s územním plánem, případně je nutno požádat o změnu využití území? Je k vybudování oplocení v tak velkém rozsahu nutné vydání stavebního povolení nebo stačí jen ohlášení?

V souvislosti se zajištěním provozu obory a příkrmování zvěře má vlastník obory v plánu vybudování krmných zařízení, skladu krmiv a dalších doprovodných staveb.

Bude pro realizaci těchto staveb kromě stavebního povolení nutné i odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa? Dle názoru orgánu státní správy lesů se v tomto případě nejedná o stavby sloužící hospodaření v lese, je tedy nutné odnětí včetně stanovení poplatku za odnětí. Je tento názor správný?

Dotazy obdržené před konáním semináře

Uznání bažantnice v rámci stávající honitby

Zákon o myslivosti vznik bažantnice prakticky neřeší, vyjma vyhlášky č. 7/2004 Sb., která v ustanovení § 5 „Postup při vymezení bažantnice jako součásti honitby“ uvádí, že bažantnici vymezí orgán státní správy myslivosti v rozhodnutí o uznání honitby vyjmenováním parcelních čísel honebních pozemků tvořících bažantnici, jejich celkovou výměrou, slovním popisem hranic bažantnice a situačním zákresem bažantnice v situačním nákresu honitby.

Vznik bažantnice může být vázán na rozhodnutí o uznání honitby jako celku nebo existuje možnost „vlození“ bažantnice do části honitby stávající? Vzhledem k tomu, že od uznání honiteb došlo k významným změnám ve velikosti pozemků a jejich druhu (digitalizace, pozemkové úpravy), je prakticky velmi složité (bez řešení honitby jako celku) vymežit i z technického hlediska část honitby bažantnicí a zbytek ponechat jako součást již uznané honitby.

Rekapitulace právních předpisů v oblasti lesního hospodářství a životního prostředí

THE END

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně, fakulta lesnická a dřevařská

AK Pásek, Honěk & partneři

Lidická 57, 602 00 Brno

flora@phpartners.cz